

CORRESPONDENTIE.

(HET BELASTINGSTELSEL OP JAVA.)

Bandartengah, Januarij 1872.

Ik hoop mij niet te zeer in de strekking van uw tijdschrift vergist te hebben, wanneer ik een plaatsje vraag voor de volgende begijferingen omtrent het belastingstelsel op Java. Gaarne erken ik, dat in de berekeningen veel willekeurigs is. Ik heb données van verschillenden oorsprong moeten gebruiken; waar opgaven ontbraken, heb ik een cijfer moeten aannemen. Toelichting en terechtwijzing van deskundigen kan dienen om aan deze cijfers grootere naauwkeurigheid te geven.

En al zullen personen, beter dan ik met de werking van het belastingstelsel op Java bekend, kunnen aangeven, dat hier te veel daar te weinig is opgebracht, — zij zullen, even als ik, tot de slotsom komen:

1° dat de Inlander, in 't bijzonder de landbouwer, absoluut veel aan belasting opbrengt; 2° dat de Chinees van Java, in 't bijzonder de vermogende, te weinig in de belastingen bijdraagt.

BEREKENING BIJ GISSING van hetgeen door eenige klassen der maatschappij op Java aan belasting wordt opgebracht. (Cijfers uit het verslagen over 1869, en waar die ontbreken, uit de begrooting voor 1869).

NAMEN DER BELASTINGEN.	Gegede Chinese met een inkomen van f24,000 's jaars.	Chinees met een inkomen van f1000 's jaars. (Gemiddeld inkomen.)	Inlander in het binnen land, bewoner der hoofdplaatsen; f180 's jaars.	Inlander, landbouwer, niet kultuurdienstplichtig; ink. f180 's jaars.	Inlander, landbouwer, kultuurdienstplichtig; ink. f200 's jaars.
1. Opiumpacht	f12.00	f 6.00	f 2.22	f 2.22	f 2.22
2. Rundslag, overvaarten	0.16	0.16	0.16	0.16	0.16
3. Licentien op de pho- en thopho-spelen	6.00	3.50	—	—	—
4. Slagten van varkens en verkoop van varkensvleesch	1.40	0 70	—	—	—
5. Invoerregt, uitvoerregt en vergoeding van toezigt en andere diensten bij de tolkantoren	16.00	5.00	1.53	1.53	1.53
6. Verponding en kadaster	16.50	8.00	0.27	—	—
7. Verkoop van grond	1.00	0.40	0.15	—	—
8. Regt op openbare verkooping en kleinzegel	33.00	8.00	0.33	—	—
9. Regt van overschrijving van vaste goederen	5.50	3.00	—	—	—
10. Belasting op paarden en rijtuigen	124.00	6.00	—	—	—
11. Regt van successie en overgang onder vreemde oosterlingen	2.50	0.25	—	—	—
12. Belasting op het bedrijf	50.00	3.00	2.50	—	—
13. Zoutmonopolie	1.22	1.22	1.22	1.22	1.22
14. Landreute	—	—	—	7.35	7.30
15. Heerendiensten tot geld herleid	—	—	8.50	8.42	8.40
16. Gemeentediensten tot geld herleid	2.50	2.50	2.50	2.50	2.50
17. Kultuurdiensten tot geld herleid	—	—	—	—	25.00
Totaal	f271.78	f 47.73	f19.38	f23.40	f48.33
Gemidd. per hoofd per f100	f 1.13	f 4 77	f10.77	f13.00	f26.79

TOELICHTINGEN. Het aantal mannen, te beschouwen als hoofden van huisgezinnen, was onder ultimo 1869: Europeanen en hunne afstammeligen 9831; Chinezen e. h. a. 50,577; Arabieren e. h. a. 2241; andere vreemde Oosterlingen 2670 en Inlanders 4,173,148; totaal 4,238,467. Het belastingcijfer van de Europeanen, Arabieren en andere vreemde Oosterlingen is buiten beschouwing gelaten.

1. De pachtschat over 1869 bedroeg f9,620,760. Stel dat alleen opium wordt gebruikt door Chinezen en Inlanders, en wel door eerstgenoemden driemaal zoo veel, dan moet f9,620,760 verdeeld worden in verhouding van $3 \times 50577 = 151,731$ en 4,173,148. De Chinees betaalt dan gemiddeld per hoofd aan de opiumpacht f6.67, en de inlander f2.22.

2. De rundslag bracht op f620,952; de pacht op de tolbruggen en overvaarten f71,856. Men kan aannemen dat door allen, Europeanen, Chinezen, Arabieren, a. v. O. en Inl. gelijkelijk in deze belasting wordt gedeeld, dat is per hoofd $\frac{692808}{4238467} = f0.16$.

3. De pacht op de dobbelspelen wordt zoo 't schijnt alleen opgebracht door de Chinezen van de drie hoofdplaatsen; men begaat dus een onnaauwkeurigheid als men het bedrag der pacht door het totaal der op Java aanwezige Chinesche mannen deelt. Maar er is geen ander middel om die belasting hier in rekening te brengen. Gemiddeld per hoofd wordt dus betaald $\frac{190920}{50577} = f3.77$. Wat door inlanders in deze belasting wordt opgebracht zal niet veel beduiden.

4. De pacht op de varkensslacht kan men rekenen, dat in gelijke verhouding wordt opgebracht door Europeanen en Chinezen. Per hoofd wordt dan betaald $\frac{50688}{9831 + 50577} = f0.84$.

5. De begrooting voor 1869 geeft aan invoerregt f6,120,000, uitvoerregt f727,000, vergoeding voor toezigt en andere diensten bij de tolkantoren f30,000, te zamen f6,877,000. (Pakhuishuur is niet meegerekend). Stel bij gebrek aan betere gegevens, dat door den Europeaan per hoofd 10 maal meer wordt betaald in deze belasting dan door den Inlander, door den Chinees 4 maal meer en door den Arabier en a. v. Oosterlingen 3 maal meer, dan is de verdeling:

$$\begin{array}{rcl} 9831 \times 10 & = & 98310 \\ 50577 \times 4 & = & 202308 \\ 4911 \times 3 & = & 14733 \\ 4173148 \times 1 & = & 4173148 \\ \hline & & 4888499 \end{array}$$

De Inlander betaalt dus meê aan de in- en uitgaande regten $\frac{6877000}{4888499} = f1.53$ en de Chinees f6.13.

6. Stel het aandeel dat de Inlander in de verponding en het kadaster per hoofd bijdraagt op het $\frac{1}{100}$ van het aandeel per hoofd van de overige klassen, dan is de verdeeling:

$$\begin{array}{rcl} 65319 \times 100 & = & 6531900 \\ 4173148 \times 1 & = & 4173148 \\ \hline & & 10705048 \end{array}$$

De Chinees betaalt dan gemiddeld per hoofd $\frac{957000}{107050} = f 8.94$; de Inlander f 0.09.

7. Verkoop van grond. Begrooting f 50,000. Berekening als boven. De Chinees betaalt dan gemiddeld per hoofd $\frac{50000}{107050} = f 0.47$; de Inlander f 0.05.

8. Regt op openbare verkooping f 655,000; kleinzegel f 500,000; totaal f 1,155,000 (begrooting) als boven. De Chinees f 10.79; de Inlander f 0.11.

9. Regt op overschrijving van vaste goederen. Begrooting f 350,500. Als boven. De Chinees betaalt dan f 3.27.

10. De gegoede Chinees wordt verondersteld 1 wagen en 4 paarden te betalen.

11. Regt van successie en overgang onder vreemde oosterlingen. Begrooting f 25,500. De Chinees betaalt ongeveer $\frac{25500}{55488} = f 0.46$.

12. Bij de berekening van de belasting op het bedrijf is die op het visschersbedrijf buiten rekening gelaten.

De Chinezen zullen te weinig belasting op het bedrijf blijven betalen, wanneer men voortgaat:

1° De opgaven van de namen der belastingschuldigen te vragen van het hoofd der Chinezen, en

2° De personen, toegevoegd aan de commissiën voor den aanslag, eene beslissende stem toe te kennen (Ind. Bijbl. n° 2360).

Personen, die geen ambacht of bedrijf uitoefenen en geen ander inkomen hebben als de huurprijzen van huizen of de renten van uitgezette kapitalen, worden niet aangeslagen in de belasting op het bedrijf. (Ind. Bijblad n° 2066). Kunnen die personen met een hoofdgeld worden getroffen?

13. Zoutmonopolie. Begrooting. De Europeanen niet medegerekend $\frac{517500}{4228636} = f 1.22$.

14. Landrente alleen van velden door de bevolking voor eigen rekening beplant $\frac{12178676}{1671660} = f 7.29$.

15. Volgens het verslag werden de meeste heerendiensten gevorderd

in Krawang, dat is 1 van de 13 dagen. Dit cijfer is voor geheel Java genomen, niettegenstaande de cijfers van enkele residentien een veel minder drukke dienst aantoonen; doch men weet dat van al de staten uit het verslag, die der heerendiensten 't minst vertrouwen verdient.

Per hoofd wordt dan betaald $\frac{365 \times f 0.30}{13} = f 8.42$. (Er wordt f 30 en meer betaald voor afkoop onderling van heerendiensten). Zie ook Ind. Bijblad n° 594. De Chinees is niet dienstplichtig.

16. De dessadienst is niet gemakkelijk te berekenen en wordt hier getaxeerd op f 2.50. Ook voor den Chinees is een gelijk cijfer opgebracht, daar hij in de kongsikas eene (totaal onbekende) som moet bijdragen.

17. Kultuurdienst. Koffij. Preanger en Banjoewangie uitgesloten. Er werden door de dienst van 451,542 dienstplichtigen in de gouvernementslanden verkregen 782,127 pikols koffij. Aan inkoop en andere kosten werd op Java betaald $\frac{11272568}{451542}$ per pikol; reken hierbij kosten, toezigt, kultuur-ambtenaren, enz. f 2, wordt f 26.91. Bij gebrek aan latere opgaven wordt hier genomen het netto-provenu per pikol der in 1869 in Holland verkochte koffij, zijnde f 38.70. Wat het gouvernement hierop wint mag men rekenen dat de koffijplanter verliest. Per planter wordt dan betaald:

$$78217 \times (38.76 - \frac{11272568}{451542} - 2) = 20.53.$$

Kultuurdienst. Suiker. Berekening als boven.

Aantal dienstplichtigen 220,417.

Verkregen aantal pikols (totaal) 2,108,187.

Inkoop en andere kosten f 9.10.

Kosten, bemoeijenissen, ambtenaren, enz. f 0.50

Netto provenu der in 1869 verkochte suiker per pikol f 15.52.

De berekening is dan $\frac{1066721 \cdot (15.52 - 9.60)}{220417} = f 28.65$.

De ongelijke druk van de kultuurdienst springt in het oog wanneer men nagaat, dat op Java (met uitzondering van Batavia, Soerakarta en Djokjokarta) waren:

546,570	huisgezinnen met velden bij de koffijkultuur ingedeeld.
220,417	„ „ „ „ „ suikerkultuur „
904,673	„ „ „ „ „ geen kultuur „
1,671,660	(totaal) huisgezinnen met velden (zie staat Rijstkultuur),

Bij de twee eerste categorien is het bezit van velden reden tot belasting; bij de laatste is zij dat niet omdat er b. v. in die streek geen geschikte gronden voor de gouvernements-kultuur zijn.

D